

Секція: Економіка та трансформація управління національним господарством.

Шестаковська Т.Л.

аспірантка кафедри економічної теорії

Чернігівського державного інституту економіки і управління

м. Чернігів, Україна

ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНА ОСНОВА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СИСТЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Підтримка процесів розвитку загальної середньої освіти забезпечується завдяки принциповій зміні підходів до управління розвитком освіти, та за рахунок використання конкретних організаційних та економічних механізмів, здатних безпосередньо впливати на сферу освіти в зонах найбільш високих ризиків, або формувати умови для забезпечення більш ефективних способів досягнення цілей розвитку. Тобто, запровадження механізмів, які представляють собою нові способи практичної реалізації запропонованої управлінської концепції, обраних методологічних і теоретичних підстав управління розвитком освіти, а саме: розробку та реалізацію нових видів цільових програм; створення освітніх кластерів (як механізм реалізації стратегічного управління); механізм ендаументів як засіб оптимізації ресурсів розвитку (в рамках концепції ресурсного управління); створення спеціалізованого(благодійного) фонду; зміни в механізмах нормативного фінансування.

Проведене дослідження показало, що одним з ключових інституціональних умов сталого розвитку системи загальної середньої освіти виступає наявність власної стратегії розвитку цієї сфери, закріпленої в офіційних документах органів місцевого самоврядування. Інструментами реалізації прийнятої стратегії і досягнення цільових орієнтирів виступають цільові програми.

Виходячи із запропонованої моделі управління розвитком загальної середньої освіти, її управлінської концепції і сформульованої місії, ми вважаємо, що в сучасних умовах модернізації освіти необхідно є розробка і реалізація двох нових цільових програм – підтримки освітніх установ у нових економічних умовах діяльності та інтегрованої програми розвитку соціальної сфери.

Перша з них спрямована на максимально можливе зниження ризиків від зміни фінансово-економічних умов діяльності у сфері освіти.

Друга програма покликана забезпечити не просто консолідацію ресурсів всієї соціальної сфери для вирішення спільних соціальних завдань, а в деякій мірі стати основою соціальної політики місцевого самоврядування, заснованої на відмові від пріоритету

відомчих цілей і завдань, від установки на диференціацію, що природно для ринкового середовища, та в свою чергу спрямованої до солідарної соціальної відповідальності.

Інтегрована програма розвитку загальної середньої освіти розробляється на основі загальних принципів і методів програмно-цільового управління і являє собою документ, який реалізує концепцію розвитку освіти. Зміст інтегрованої програми значною мірою залежить від соціокультурної ситуації конкретної місцевості, специфіки організації управління, економічного потенціалу, актуального стану та перспектив розвитку загальної середньої освіти.

У цьому зв'язку в рамках даного дослідження можна зафіксувати тільки основні концептуальні положення, які відображають особливості підходу до її розробки:

- інтегрована місцева програма розвитку освіти є за своїм статусом міжвідомчою з усіма відповідними вимогами до порядку її розробки, затвердження та реалізації;

- головною метою інтегрованої програми розвитку є створення умов для підвищення ефективності діяльності системи освіти як частини територіального соціально-економічного комплексу [1];

- реалізація інтегрованої програми розвитку забезпечує, в кінцевому підсумку, досягнення соціальних, освітніх та економічних ефектів на відповідній території;

- безпосередніми результатами реалізації інтегрованої програми є: позитивні зміни в мережі освітніх установ, в ступені їх благоустрою, складі реалізованих освітніх програм, рівні охоплення цими програмами населення, в матеріально-технічних та навчально-методичних умовах реалізації освітнього процесу, в кадровому потенціалі системи освіти; вирівнювання стартових можливостей розвитку закладів освіти, створення елементів інноваційного середовища;

- інтегрована програма включає сукупність інноваційних проектів та цільових заходів, що забезпечують реалізацію концепцій розвитку різних соціальних сфер в частині, яка зачіпає питання розвитку дітей та підлітків, їх соціального захисту, доступності освіти; забезпечує узгодження відомчих цілей і результатів у цій частині, об'єднання бюджетних і позабюджетних ресурсів окремих відомств у рамках спільних тематичних інноваційних проектів [2];

- інтегрована програма розвитку освіти включає інноваційні проекти, що розробляються і реалізуються в рамках державно-приватного партнерства, в інтересах окремих освітніх кластерів і бізнес-спільноти;

- ресурсне забезпечення інтегрованої програми формується на основі кооперації ресурсів і співфінансування;

- управління розробкою та реалізацією інтегрованої програми розвитку освіти здійснюється координаційною радою з розвитку освіти, кластерними координаційними радами і мережевими органами управління освітніх установ, радою керівників навчальних закладів, а безпосередніми розробниками є місцева стратегічна команда, відомчі комісії та міжвідомчі робочі групи, залучені фахівці організацій-партнерів [3].

В цілому, інтегрована програма розвитку освіти спрямована на реалізацію стратегії випереджального розвитку, хоча і може включати окремі проекти за напрямками модернізації освіти (насамперед, щодо створення сучасних умов розвитку освіти).

Найважливішим доповненням до інтегрованої програми розвитку може стати програма підтримки загальноосвітніх навчальних закладів, спрямована на збереження стабільності їх діяльності, зниження соціальних ризиків модернізації освіти.

Базова модель структури програми підтримки загальноосвітніх навчальних закладів включає два блоки – напрямки спільної підтримки загальноосвітніх навчальних закладів та напрямки спеціальної підтримки (рис. 1).

Рис.1 Базова структурна модель програми підтримки загальноосвітніх навчальних закладів

Запропонована базова структурна модель може виступати основою для розробки відповідної цільової програми будь-якої території або для частини програми розвитку освіти, якщо прийняття окремої програми не представляється можливим.

Запропонована територіально-міжгалузева модель управління розвитком загальної середньої освіти спрямована на те, щоб істотно збільшити ресурсний потенціал розвитку за рахунок виходу за межі галузевого управління. Простором розвитку для установ освіти стає простір спільної діяльності з будь-якими структурами, що мають схожі цілі та інтереси. Зростання ролі мережевих комунікацій відзначається зараз як одна з найактуальніших тенденцій розвитку сучасного суспільства та економіки.

Література:

1. Фади́на Т.В. Образовательный кластер как механизм реализации потребности на рынке образовательных услуг /Т.В. Фади́на //Сборник материалов «круглого стола». – 2012. – С. 115-127.
2. Бочков Д.В. Совершенствование механизма финансирования общеобразовательных учреждений: монография / Д.В.Бочков; Министерство образования и науки РФ; Федеральное Агентство по образованию; ГОУ ВПО «ОГГГУ». - Оренбург: Изд-во ОПТУ, 2007. - 216с.
3. Смирнов А.В. Образовательные кластеры и инновационное обучение в вузе: Монография. – Казань: РИЦ «Школа», 2010. – 102 с.